

Sf. Roman Melodul

LA TĂIEREA CAPULUI SF. IOAN BOTEZĂTORUL¹

Prooimion

De aici Înaintemergătorule,
vrednică laudă ți se cuvine,
căci pentru viața cea veșnică ai murit,
de vreme ce viața cea trecătoare nu ai prețuit-o!

Prooimion 2

A Înaintemergătorului slăvită tăiere a capului²
dumnezeiască iconomie a fost,

¹ Ediții critice: J.B. PITRA, *Analecta sacra spicilegio solemnensi parata*, tom. I, 23, A. Jouby et Roger, Bibliopolis, Paris, 1876, pp. 178-185; Paul MAAS, C.A. TRYPANIS (eds), *Sancti Romani Melodi Cantica*, vol. 1: *Cantica genuina*, 38, At The Clarendon Press, Oxford, 1963, pp. 294-302. Pentru textul de față, ne-am folosit de ediția lui: Άνανίας ΚΟΥΣΤΕΝΗΣ, *Ρωμανού Μελωδοῦ. Ὑμνοι, ἀπόδοση στὰ Νέα Ἑλληνικά: ἀρχιμανδρίτης Άνανίας Κουστένης*, Ἐκδόσεις Ἀρμός, Ἀθήνα, 2003, pp. 746-765.

² Cf. *Matei* 14; *Marcu* 6, 14.

ca să vestească și celor ce locuiau în iad
venirea Mântuitorului.
Să plângă Irodiada, pentru uciderea fără de lege
pe care a cerut-o,
căci cu adevărat viața cea veșnică a lui Dumnezeu
nu a iubit-o,
ci pe cea mincinoasă, pe cea trecătoare.

1

Sărbătoarea nașterii lui Irod vrednică de judecată
s-a făcut pentru toți,
de vreme ce în mijlocul celor ce petreceau
capul Postitorului s-a oferit asemenea unei mâncări.
Bucuriei i s-a adăugat tristețea și cu râsul
s-a amestecat plânsul cel amar,
căci capul Botezătorului aducând pe tavă,
de către toți a fost văzut intrând, precum a cerut fata.
Din cauza desfrânării, plâns a căzut peste toți
cei care atunci se aflau la masă cu împăratul.
Cu adevărat nu a mulțumit pe aceia
și nici pe Irod însuși!
S-a întristat, se zice, dar nu cu tristețea cea adevărată³,
ci cu cea mincinoasă,
cu cea trecătoare.

2

Nu a rămas Irod pentru mult timp trist,
ci de cum s-a gândit,
de îndată a și săvârșit necinstea,
ca să mulțumească pe cea cu care a săvârșit adulter.

³ Cf. Matei 14, 6; Marcu 6, 26-29.

Cea care se afla în adulter, nu fata,
 cerea ca să se taie rodul neroditoarei Elisabeta;
 cea care în grabă mai înainte de tăierea capului
 a descoperit fetei hotărârea sa, strigându-i tare:
 «Vino, copilul meu, ca să te înțelegi cu mama ta,
 mai ales că am și cuvânt de taină să-ți descopăr!
 Îți arăt ție voința mea: doresc să ucid
 pe fiul lui Zaharia⁴, căci m-a rănit
 veșnic, nu trecător!».

3

Și pe când cu atenție asculta fata gândul cel fără de lege
 s-a spăimântat și a strigat:
 «O, mamă, ce înfricoșătoare este patima ta!
 Las-o nevindecată,
 căci de vrei satisfacție,
 mai rea faci rana pentru tine!
 Adoarme în tine gândul acesta!
 Nu cumva va veni necazul asupra neamului nostru,
 de vreme ce moartea aceasta nu o vei avea doar tu
 [asupra ta],
 ci și eu și Irod și [toți] urmașii noștri?
 De se va ucide Ioan, toate vor muri
 și de vii ne vom îngropa și vom lăsa rea amintire
 veșnică, nu trecătoare!».

4

«Ce s-a întâmplat cu tine, o, copilă?
 Ce s-a întâmplat de odată?
 De unde până unde îți pare rău de Ioan

⁴ *Marcu 6, 24; Matei 16, 8.*

și mai mult ca pe mamă ai iubit
pe vrăjmașul vieții noastre?
Uiți, copile al meu,
cât de multe a sfătuit pe Irod împotriva mea?”.
Zicea: „Nu îți este permis să ai pe femeia
lui Filip, fratele tău! Să o lași!”⁵.
Deja vreau așadar curajul cel stânjenitor
al îndrăznețului, de voi găsi ocazia, să-l opresc.
Îi voi tăia limba, poate chiar și capul
iar mai apoi nu îmi va părea rău, având asigurată
viața cea trecătoare».

5

Nelegiuiți suntem, maică,
nu altora, ci față de noi și de viața noastră,
după cum la fel Izabela, care pe Ilie cel virtuos
dorind să-l omoare⁶, mai degrabă ea a murit.
Ilie, aspre cuvinte a folosit, iar Ioan, Legea o cita
ca avertisment pentru noi.
Cel din pustie cu asprime a spus, sfătuindu-l pe Irod:
„Nu ai dreptate”;
iar Tesviteanul cu bunătate a oprit norii
în vremea lui Ahab, căci nu a plouat.
Pentru aceasta, doamna mea,
îngroapă gândul pe care-l ai acum,
cel de a opri lupta, ca să nu faci veșnică
rușinea cea trecătoare!».

⁵ *Marcu* 6, 17; *Matei* 14, 4; *Luca* 3, 14-20.

⁶ *Cf. 1 Regi* 18, 2-5; 19, 2.

6

„De la mine învață-te, nevrednico,
și să mă sfătuiești nu încerca!
Când ai să le înveți pe toate,
pe toate cele de acum vei vrea ca să le uiți.
Nu înțelegi și nici că poți să înțelegi.
Dacă Botezătorul insistă să mă insulte și va continua
să trăiască
nimeni nu mă va mai lua în seamă
și tot ce vrea și precum vrea va spune împotriva mea,
ca și cum aș fi o oarecare și nu împărăteasă,
ca și cum aș fi femeia unui oarecare
și nu a unuia demn de tot respectul.
Dar liniștește-te, copilo,
mai ales că mult mai mult ca tine și ca alții
îmi cunosc interesul! Știu să dobândesc cinste
veșnică, nu trecătoare”.

7

„Te întreb, mamă, când te gândești
să se întâmple asta?
La lumină sau la întuneric?
Mai ales că nelegiuirea ta hotărâre
vrednică este de noapte.
Așadar cine o va împlini?
Cine va îndrăzni săucidă pe profetul lui Hristos?”.
„Tu, ca fiică a mea, vino cu mine mama ta
săucid pe vrăjmașul meu și să mi te faci mână!”.
„Te rog, mamă, nu de la mine cea nevrednică
să primească pământul nevinovatul sânge
al înțeleptului!
Precum s-a junghiat Zaharia,

se va tăia acum capul lui Ioan
Iar eu nu voi ajuta, ca nu cumva să primesc rană
veșnică, nu trecătoare”.

8

„L-ai ales pe Ioan, o, nefericito și sărmano,
și nu pe maica ta ce te-a născut?
Pe Botezătorul mai înainte
ți l-a arătat prostia ta?
Nu cinstești sânii mei, care ți-au dat de mâncare?
Ce-am căutat spre chinul meu să cresc
pe cea care mă dușmănește cu neascultarea?
Ce m-am grăbit ca să mă aflu lângă împărat
ca să salvez pe cea care mă întristează?
Și de ce să mă întristez de mai înainte?
Să se facă hotărârea mea!
Ceea ce vreau, să se împlinească! Și fără să vrei, faci
hotărârea mea cea trecătoare!

9

Acum mă voi liniști și nu voi arăta
cele rele hotărârile mele,
ca nu cumva să năruie planul meu,
cea care s-a născut spre chinul meu”.
Pe când astfel de lucruri gândea și zicea maica,
fiica se liniștea,
dar cea care o născuse șoptea către bărbat
zicând: „Bărbate, ziua ta de naștere îți serbezi.
Fă, de dragul nostru, zi de fericită sărbătoare!
La bătrânețe să ne bucurăm, căci tinerețea mea
a luat-o fratele tău și m-a necăjit
în viața cea trecătoare”.

10

Păcălit fiind Irod de ale viclenei vorbe
a strigat cu putere și, ca unul fără de minte, în râs
a ridicat vocea sa zicând:
„Însoțitoarea mea, femeie,
îți mulțumesc pentru această dragoste a ta!
De îmi voi serba ziua de naștere,
ce dar vrednic de aceasta îmi vei oferi?”
„Ce să-ți ofer? Pe mine însumi ca roabă a ta, ba chiar
pe fata mea o voi prezenta de dragul tău ca dansatoare,
pe cea care mult te bucură și cu adevărat,
împărate, voi lumina sărbătoarea nașterii tale
prin desfătarea cea vremelnică”.

11

Celui fărădelege au amintit de nevrednica lui naștere,
de nefericita zi, în care el însuși s-a blestemat.
Astfel a numit-o și Iov
sau precum a zis Zaharia:
„Nu luminează, ci întuneric va fi în ziua aceea”⁷.
Dacă astfel s-a spus despre ziua aceea,
în care Lumina celor din întuneric se afla pe cruce,
se potrivește însăși pentru ziua lui Irod,
căci moarte a primit în aceasta prietenul Luminii.
Și ucigașul nu [mai] este, dar victima este
și vorbește după moarte tuturor, atrăgându-i la viața
veșnică, nu trecătoare.

12

Pe acestea toate le-a respins Irod și pe sine s-a regăsit
și când a nașterii zi a venit, după cum este scris,

⁷ Zaharia 14, 6.

masă a făcut întru aceasta
celor mai mari și prietenilor,
tuturor comandanților și sfetnicilor.
Pe când petrecerea trecea cu bucurie
și cei chemați mâncau cu plăcere,
brusc masa se transformă în capcană
și încercare s-a făcut pentru ei mîncarea,
căci capcana cea ascunsă pentru Botezătorul
nu au sfărâmat-o, ci au suportat să [o] vadă
pentru desfătarea cea trecătoare.

13

Pe toți văzându-i îmbătați, vicleana Irodiada
a aflat ocazia ce-o căuta și către sine-și vorbea:

Iată momentul ce am pândit!

Acum se poate întâmpla ce am dorit:

Să se ucidă cel ce mă strigă „adulteră”!

„Vino, copilul meu, să îți ofer dar potrivit
pentru ziua ce va supune nouă pe Irod!”⁸

Intră, copile, bucură cu dansul tău
pe împărat și pe ai săi prieteni!

Către noi să întorci inima celui slăvit,
care acum este ca un arc strâmb,

și vom dobândi cinste
veșnică, nu trecătoare!”

14

A întors ticăloasa cu aceste cuvinte pe fată
și pentru astfel de lucrare
s-a împodobit cea lipsită de rușine

⁸ Cf. *Marcu* 6, 21-25.

și cu necinstea ca și cu o rochie s-a îmbrăcat.
 Pe de o parte, prietenii lui Irod mult laudau
 a fetei frumusețe,
 dar pe de alta, a mamei neclintită hotărâre
 și scop înțelegând, au zis întru ascuns:
 „Vedeți gândul desfrânatei de Irodiada,
 cum și pe cea pe care a născut-o vrea să o facă
 asemenea ei?
 Nu s-a mulțumit în propria-i nerușinare
 ci și pe cea din pântecul ei
 a întinat-o înaintea noastră
 pentru plăcerea cea trecătoare.

15

Nemincinos este cuvântul Înțelepciunii:
 „Copiii celor adulteri, zestre nu vor avea
 și întreaga sămânță a patului celui întinat
 se va pierde”⁹,
 precum întocmai această fată,
 care la început s-a rușinat, dar după puțin timp
 face ceva de mult mai multe ori mai rău.
 Pe când întru ascuns acestea se ziceau,
 după cuvinte au venit lucrările viclene.
 Fata a dansat în mijloc
 și cei ce se aflau la masă au strigat
 și au zis: „Împărate, Iroade, cât de grațioasă este
 această dansatoare!
 Mult are în suflet drumul către
 plăcerea cea trecătoare!”

⁹ Cf. *Levitic* 20, 10.

16

S-a biruit împăratul de laudele celor ce se bucurau
de vederea copilei
și a promis atunci în fața tuturor:
„Orice îmi vei cere, îți voi da
pentru dansul acesta ce ai dansat!”
Iar fata a ieșit și către mama sa s-a adresat:
„Ce să cer?”
„Cere, copile al meu, capul lui Ioan
Botezătorul, căci doar pe acesta nu îl am!”
„Vai, mamă, de mi s-ar fi tăiat picioarele
și să nu fi alergat spre al tău sfat!
Măcar de mi-aș fi închis gura să nu te fi întreat
ceea ce nu-i de trebuință! Măcar de aș fi tăcut
pe veci și nu doar pentru
clipa cea trecătoare!”

17

Așa ar fi trebuit să spună fata,
dar nimic din toate acestea nu a articulat,
pentru că era din pământ neroditor,
buruiună nefolositoare din rădăcină rea
cu boală făcătoare de moarte,
din care a gustat Irod și nu a scuipat-o,
ci în el a ținut-o.
Și pentru că nu a digerat-o,
astfel de crimă a vărsat din el
și al Înaintemergătorului cap a tăiat.
Fapta aceasta a născut durere celui ce a săvârșit crima
și cinste celor ce cinstesc pe cel decapitat.
Ucigașul a fost nimicit, iar binecinstitorii credincioși
sunt și acum și trăiesc, luând pentru ei viață
veșnică, nu trecătoare.

18

Fiule al preotului, copile al profetesei celei sterpe,
Ioane, rod al deșertului,
pentru că postul tău ne-am amintit,
dă-ne putere să postim!
Imitatori ai tăi dă-ne să fim,
măcar după cum poate fiecare dintre noi!
Nu ne stăpânește pe niciunul dintre noi
stomacul nostru,
ci noi întotdeauna peste stomac stăpânim,
precum zice și Pavel: „Mâncărurile sunt pentru stomac
și stomacul pentru mâncăruri”¹⁰.
Noi ai lui Hristos suntem,
Cel Care de bunăvoie a postit și a nimicit
foamea noastră cea de demult,
adică foamea pe care-o simțea Adam
pentru plăcerea cea trecătoare.

Traducere din limba greacă veche și referințe biblice de

Pr. Dr. Alexandru IORGA

¹⁰ Nu putem găsi nicăieri exact aceste cuvinte ale lui Pavel. Similarități pot fi întâlnite în afirmația sa în legătură cu băutul de vin și sănătatea stomacului (*1 Timotei* 5, 23), și mâncatul în acord cu conștiința (*1 Corinteni* 10, 31).